

ГІСТАРЫЧНА-АРХЕАЛАГІЧНЫ ЗБОРНІК

Выпуск 25

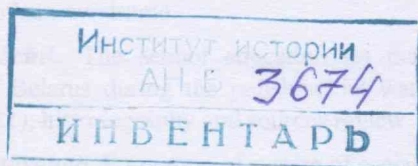

*Да юбілею з дня заснавання
Інстытута гісторыі
НАН Беларусі*

ГІСТАРЫЧНА-АРХЕАЛАГІЧНЫ ЗБОРНІК

Заснаваны ў 1927 годзе

Выпуск 25

У гэтым выпуску зборніка змешчаны артыкулы гісторыкаў і археолагаў нашай краіны, прысвечаныя актуальным праблемам айчынай гісторыі і метадалогіі гістарычных даследаванняў. Таксама друкуюцца матэрыялы, якія ўтрымліваюць вынікі даследаванняў вучоных Інстытута гісторыі за 2009 г. Выданне прысвячаецца 80-годдзю з дня заснавання Інстытута гісторыі НАН Беларусі.

Зборнік разлічаны на студэнтаў, аспірантаў, прафесійных гісторыкаў, тых, хто цікавіцца гісторыяй і культурай Беларусі.

Выданне адноўлена ў 1993 годзе

Рэдакцыйная калегія:

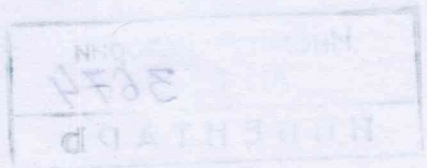
- А. А. Каваленя, д-р гіст. навук (гал. рэд.); В. В. Даніловіч, канд. гіст. навук (нам. гал. рэд.);
М. Г. Жылінскі, канд. гіст. навук; Л. Я. Землякоў, д-р паліт. навук;
І. В. Іоў, канд. гіст. навук (нам. адк. сакратара); А. Г. Калечыц, д-р гіст. навук;
Г. У. Карзенка, д-р гіст. навук; М. П. Касцюк, акад.; М. М. Крывальцэвіч, канд. гіст. навук;
А. М. Літвін, д-р гіст. навук; В. М. Ляўко, д-р гіст. навук;
С. Я. Рассадзін, д-р гіст. навук; М. У. Смяховіч, канд. гіст. навук (адк. сакратар)

Над зборнікам працавалі:

- Я. П. Бязлепкін, К. Д. Ганчарэнка, А. В. Іоў, М. У. Смяховіч (кіраўн. рабочай групы),
В. М. Цемушаў

Рэцэнзенты:

- д-р гіст. навук, праф. М. М. Забаўскі
д-р гіст. навук, праф. А. М. Літвін
д-р гіст. навук, праф. А. Г. Калечыц

Аляксандр Каваленя. Гістарычная навука Беларусі на пераломе эпох: выклік часу

6

Alexander Kovalenja. Historical science of Belarus on the epoch turning point: time challenge

6

ГІСТОРЫЯ

Віталій Бартош. Поэма «Энума Элиш» как источник по вавилонской идеологии

14

Vitaly Bartash. The poem «Enuma Elish» as a source of babylonian ideology

14

Віктар Пілецкі. «Кармільства», ці «дзядзькаванне», як адна з форм выхавальна-адукацыйнага працэсу насельніцтва тэрыторыі Беларусі ў раннесярэднявечную эпоху

21

Viktor Piletski. «Kormilstvo», or «Dyatkovanie», as one of the specific forms of educational and upbringing process on the territory of Belarus in the early-medieval period

21

Ларыса Ляховіч. Сацыяльна-палітычнае развіццё Рэчы Паспалітай ва ўмовах еўрапейскага абсалютызму (канцэпцыя М. І. Карэева)

25

Larisa Liachovich. The social and political development of Rech Pospolita under the european absolutism (N. I. Kareev's conception)

25

Андрэй Багдановіч. Фарміраванне ідэалагічных інстытутаў расійскага самадзяржаўя ў XVIII — пачатку XIX ст.

30

Andrey Bogdanovich. Formation of the Ideological Institutions of the Russian Empire in 18th — the beginning of 19th centuries

30

Алена Філатава, Валянціна Яноўская. Сацыяльна-эканамічнае становішча беларускіх зямель у складзе Расійскай імперыі: гістарыяграфічны аналіз скрозь прызму мадэрнізацыйнай парадыгмы

35

Elena Filatova, Valentina Yanovskaya. Social and economical situation on belarusian lands of the Russian empire: analysis of historiography through the prism of modernization theory

35

Алена Філатава, Наталля Анофранка. Этнакультурнае ўзаемадзеянне славян у канцы XVIII — пачатку XX ст.: гістарыяграфія праблемы

43

Alena Filatava, Natalia Anofranka. Ethnocultural interaction of slavs the end of 18th — the beginning of 20th century: a problem historiography

43

Алена Фірыновіч. Дакументальныя матэрыялы аддзела рэдкіх кніг і рукапісаў ЦНБ імя Якуба Коласа НАН Беларусі па гісторыі паўстання 1863—1864 гг.: відавая характарыстыка

48

Alena Firynovich. The documentary materials of the central national library's named by Kolas of the NAS of Belarus department of rare books and manuscripts about the insurrection 1863—1864: the specific characteristic

48

Наталля Новік. Ремесленные учебные заведения в системе профессионального образования в Беларуси (XIX — начало XX в.)

53

Natallia Novik. Arts and crafts schools in the system of Belarus' vocational education (19th — beginning of 20th)

53

Іван Саракавік. Адметнасці фарміравання беларускай нацыі

60

Ivan Sorokovik. Peculiarity of the belarusian nation formation

60

Міхаіл Анісяев. История возникновения и развития военной контрразведки Беларуси (1903—1919 гг.)

66

Michail Anisyaev. The history of emergence and development of military counterintelligence in Belarus (1903—1919)

66

Валерій Солдатенко. Украінська революція й білоруське нацыянальна-дзяржаўнае відроджэнне 1917—1918 рр.

74

Valery Soldatenko. The ukrainian revolution and the belarusian national and state renaissance 1917—1918

74

Валодзімір Головченко. Гетьманат Павла Скоропадскаго і білоруська народна рэспубліка: синдром «старшаго брата»

81

Vladimir Golovchenko. The getman state of Pavel Skoropadsky and the belarusian national republic: «the big brother» syndrome

81

Алена Трубчык. Школьная адукацыя на тэрыторыі Беларусі ў час польска-савецкай вайны (1919—1921 гг.): агляд гістарыяграфіі і крыніц

89

Elena Trubchik. The school education on the territory of Belarus during the polish-soviet war (1919—1921): historiography and sources review

89

Андрэй Салов'янов. Становление системы социальной защиты несовершеннолетних в БССР в 1920-е годы

96

Andrei Salauyanau. Formation of system of social protection of minors in the BSSR in 1920th years

96

<i>Міхаіл Старовойтов.</i> Этнасоцыякультурныя працэсы ў беларуска-російска-украінскім паграніччы (1920—1930-е гады)	101	<i>Michail Starovoitov.</i> The ethnic, social and cultural processes in belarussian-russian-ukraine bordering (1920—1930th years)	101
<i>Ігар Шаўчук.</i> Станаўленне акадэмічнага інстытута гісторыі (1920—1930-я гады)	109	<i>Igor Shevchuk.</i> Formation of the academic institute of history (1920—1930)	109
<i>Аляксандр Цымбал.</i> Праваслаўная царква ў заходняй Беларусі ў ўмовах паланізацыі (1921—1939 гг.)	116	<i>Alexander Tsimbal.</i> The orthodox church in the western belarus in polonization conditions (1921—1939)	116
<i>Ксенія Разуванава.</i> Часопіс «Калоссе» як друкаваны орган беларускага інстытута гаспадаркі і культуры ў 1935—1936 гг.	121	<i>Kseniya Razuvanava.</i> The magazin «Kalosse» as the publication title of the belarusian institute of economy and culture in 1935—1936	121
<i>Уладзімір Здановіч.</i> Эвакуацыя ў Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны: асветленне праблемы ў працах беларускіх гісторыкаў	126	<i>Vladimir Zdanovich.</i> Evacuation in Belarus during the Great patriotic war: analysis of the problem in scientific works of the belarusian historians	126
<i>Сяргей Новікаў.</i> Новыя падыходы ў даследаванні гісторыі абароны Магілёва летам 1941 г.	132	<i>Siarhei Novikau.</i> New approaches to the research of the defence history of Mogilev in the summer of 1941	132
<i>Андрэй Лукашоў.</i> Параўнанне зместу картаграфічных дакументаў 1-й Бабруйскай партызанскай брыгады і 208-га партызанскага палка (1941—1944 гг.)	138	<i>Andrej Lukashov.</i> Comparison of contents of cartographic documents of the 1 st Bobruysk partisan brigade and 208 th partisan regiment (1941—1944)	138
<i>Флора Храмцова.</i> Генезіс гендернага измерения вайны ў ваенна-політычных працэсах у Беларусі (1941—1944 гг.)	143	<i>Fljura Hramtsova.</i> The gender research genesis of the Military and political processes in Belarus (1941—1944)	143
<i>Анатоль Крыварот.</i> Узаемадзеянне беларускіх і расійскіх партызанскіх падраздзяленняў па арганізацыі брыгад у 1942—1943 гг.	147	<i>Anatoly Kryvarot.</i> Belarussian and russian partisan subdivision interaction in brigade organization in 1942—1943	147
<i>Татьяна Савчук.</i> Форміраванне дзяржаўнай палітыкі увекавечэння памяці аб падзеях Вялікай Айчыннай вайны ў БССР у першае пасляваеннае дзесяцігоддзе	155	<i>Tatyana Savchuk.</i> The development of state policy of preservation of memories about the events of the Great patriotic war in BSSR in the first post-war decade	155
<i>Валянцін Мазец.</i> Тэндэнцыі нацыянальна-адукацыйнай палітыкі ў БССР (1944—1985 гг.)	159	<i>Valentin Mazets.</i> Tendencies of a national-educational policy in the BSSR (1944—1985)	159
<i>Юлія Зеньковіч.</i> Развіццё арганізацыйнай структуры тэхнічных і натуральных навук у АН БССР (1955—1970 гг.)	164	<i>Yuliya Ziankovich.</i> Development of organizational framework of engineering and natural sciences of the National Academy of Sciences of BSSR (1955—1970)	164
<i>Оксана Волочко.</i> Асноўныя напраўленні сацыяльнага служэння Беларускай праваслаўнай царквы (90-е гады ХХ — пачатак ХХІ в.)	169	<i>Oksana Volochko.</i> The basic directions of social service of the Belarus orthodox church (90 th years 20 th — the beginning of 21 th)	169
<i>Татьяна Жолнерович.</i> Дзейнасць органаў дзяржаўнай улады і грамадскіх аб'яднанняў па рэалізацыі дыяспоральнай палітыкі Рэспублікі Беларусь	174	<i>Tatsiana Zhalniarovich.</i> The activity of State power organs and Social unions in diasporal politics realization of Belarus	174
<i>Кацярына Крывічаніна.</i> Беларусь — Еўрапейскі саюз: навукова-тэхнічнае супрацоўніцтва ў межах дзейнасці Міжнароднай асацыяцыі садзейнічання супрацоўніцтву з вучонымі Новых незалежных дзяржаў былога Савецкага Саюза (ІНТАС) (1991—2000 гг.)	184	<i>Ekaterina Krivichanina.</i> Belarus – European Union (EU): scientific and technical cooperation within the framework of International Association for the promotion of cooperation with scientists from the New Independent States of the former Soviet Union (INTAS) (1991—2000)	184
<i>Віктор Саковіч.</i> Асноўныя напраўленні дзяржаўнай палітыкі адраджэння і развіцця беларускага селя на 2005—2010 гг.	189	<i>Viktor Sakovich.</i> Principal direction of political revival and development Belarussian country in the 2005—2010	189

Вячаслаў Даніловіч. Навукова-даследчая і грамадска-значная дзейнасць вучоных Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі ў 2006—2009 гг.

196

Віктар Цемушаў. Гістарычныя атласы і стан развіцця сучаснай гістарычнай геаграфіі ў Беларусі

200

Андрэй Цобкало. Современные информационные технологии как способ информатизации исторического образования

204

Vlachaslau Danilovich. Research and socially significant activity of scientists of institute of history National Academy of Sciences of Belarus in 2006—2009

196

Victor Temushev. Historical atlases and level of development of modern historical geography in Belarus

200

Andrey Tsobkalo. Current information technologies as a method of informatization of historical education

204

МЕТАДАЛОГІЯ ГІСТОРЫІ

Ніколай Мініцкі. Метатеоретические основания гуманитарных наук и конструирование исторического знания (научный и образовательный аспекты)

209

Владимир Сидорцов. Научная рефлексия исторического исследования

217

Мар'яна Сакалова. Да пытання аб аналітычных мадэлях вывучэння гісторыі грамадскіх рухаў у Беларусі ў XIX ст.

222

Ніколай Смаховіч. Диссертационные исследования по истории в зеркале методологических норм и творческого опыта (2006—2008 гг.)

229

Nikolay Minitsky. The metatheoretical basis of humanitarian sciences and construction of the historical knowledge (scintifical and educational aspects)

209

Vladimir Sidortcov. Scientific reflection of historical research

217

Marianne Sokolova. To the question of the analytical models research of the history of social movements of the 19th in Belarus

222

Mikalaj Smiakhovich. Theses on history in the mirror of the methodological standards and creative experience (2006—2008)

229

АРХЕАЛОГІЯ

Аляксандра Зуева. Міграцыйныя працэсы на тэрыторыі Беларусі ў эпоху позняга неаліту (на прыкладзе культуры шарападобных амфар)

234

Наталья Дубицкая. Изучение древностей I тыс. н. э. в Белорусском Поднепровье

239

Алла Ильютик, Леонид Поболь. Бусы с поселения Абидня (Белорусское Поднепровье)

244

Зоя Харитонович. Особенности керамического комплекса городищ Центральной Беларуси

252

Ольга Левко. Древний Друцк. Начальные этапы истории

261

Инна Калечиц. Антропонимия эпиграфических памятников Беларуси X — XIV вв.

268

Віктар Чараўко. Вывучэнне пахавальных помнікаў Беларускага Падзвіння XIV—XVIII стст. у дарэвалюцыйны перыяд

271

Алла Пашык. Археалогія ў музейных зборах на тэрыторыі Беларусі ў XIX — пачатку XX ст.

276

Aliaksandra Zuyeva. Migratory processes on the territory of Belarus in the late neolithic epoch (as exemplified by the globular amphora culture)

234

Natalia Dubitskaja. The study of antiquities of the 1st millennium AD from Belarusian Dnieper Region

239

Alla Ilyutsik, Leonid Pobol. Beads from the Abidnya settlement (Belarusian Dnepr region)

244

Zoya Kharytanovich. Features of a ceramic complex of ancient settlement of the Central Belarus

252

Olga Levko. The ancient Drutsk. The initial stages of its history

261

Inna Kalechits. The antroponyms on the epigraphic monuments of Belarus In 10th — 14th

268

Viktor Cherevko. Studying of the cemeteries of the Belarusian Dvina region in the 14th — 18th centuries till 1917

271

Ala Pashyk. Archaeology as parts of museum collections on the territory of Belarus in the 19th — early 20th century

276

Храналогія найважнейшых падзей дзяржаўнай навуковай установы «Інстытут гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі» ў 2009 г.

281

Выданні дзяржаўнай навуковай установы «Інстытут гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі» ў 2008—2009 гг.

283

Прынятыя скарачэнні

287

Chronology of the major events of the state scientific institution «The Institute of History of the National Academy of Sciences of Belarus» in 2009

281

Publications of the state scientific institution «The Institute of History of National Academy of Sciences of Belarus» in 2008—2009

283

Accepted abbreviations

287

Навуковае выданне

ГІСТАРЫЧНА-АРХЕАЛАГІЧНЫ ЗБОРНІК

Выпуск 25

Рэдактары *А. М. Масухранава, В. А. Рахуба*
Мастацкі рэдактар *В. А. Жахавец*
Тэхнічны рэдактар *М. В. Савіцкая*
Камп'ютарная вёрстка *А. У. Новік*

Падпісана да друку 28.04.2010. Фармат 60×84 1/8. Папера афсетная. Ум. друк. арк. 33,5.
Ул.-выд. арк. 34,4. Тыраж 150 экз. Заказ 205.

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецкі дом «Беларуская навука».
ЛІ № 02330/0494405 ад 27.03.2009. Вул. Ф. Скарыны, 40, 220141, г. Мінск.